

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

КРИМІНОЛОГІЯ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»
ІМЕНІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА

Навчально-науковий
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ ТА
СОЦІОГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН ІМЕНІ
О.М. ЛАЗАРЕВСЬКОГО

КАФЕДРА
ПРАВА, ФІЛОСОФІЇ ТА ПОЛІТОЛОГІЇ

Освітній ступінь
Галузь знань
Спеціальність
Освітньо-професійна програма
Кількість кредитів
Рік підготовки, семестр
Компонент освітньо-професійної
програми
Дні занять
Мова викладання
Консультації

Викладач

Контакти

бакалавр
01 Освіта/Педагогіка
014 «Середня освіта (Історія)»
«Середня освіта (Історія)»

3

4 рік, VIII семестр
вибірковий

згідно з розкладом

українська

щопонеділка 12.00–13.00 (210 кабінет, з
можливістю дистанційної роботи на
платформах ZOOM та Google-class).

кандидат юридичних наук, доцент

Лазаренко Алла Миколаївна

E-mail: Alla_Apanasenko@ukr.net

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

За своєю природою «Кримінологія» як наука покликана дослідити та визначити соціальне значення феномену злочинності та її окремих проявів, забезпечити суспільство такою стратегією впливу на злочинність на всіх рівнях її організації, яка б дозволила з максимальною результативністю застосовувати заходи попередження, найбільш ефективно розподілити суспільні ресурси на боротьбу з цим небезпечним злом. Основним завданням курсу є висвітлення історичної, соціальної та юридичної теоретичної бази кримінології, яка є основою для системного вивчення злочинності. З урахуванням загальної частини кримінологічної науки (вчення про злочинність, кримінальні правопорушення та їх закономірності, криміногенні детермінанти, особу злочинця та попередження злочинної діяльності) розглядаються питання боротьби з найпоширенішими категоріями злочинів, кримінальних правопорушень. Програма курсу «Кримінологія» підготовлена з урахуванням типових кримінологічних програм для вищих навчальних закладів. Вона

передбачає висвітлення основних положень кримінологічної науки України та комплексних підходів до організації боротьби зі злочинністю. Навчальний курс «Кримінологія» розрахований на студентів закладів вищої освіти з урахуванням наявності у них базового рівня знань (середньої освіти), які навчаються за освітньо-професійними програмами підготовки бакалавра. Він побудований відповідно до вимог Європейської Кредитно-Трансферної системи (ECTS).

Курс «Кримінологія» для студентів IV курсу розрахований на VIII-й семестр, передбачає (денне): 14 лекційних, 10 практичних годин, а також 66 годин самостійної роботи. У змісті курсу можна виділити три змістові модулі, (заочне): 8 лекційних, 4 практичних годин, а також 78 годин самостійної роботи.

Предмет дисципліни «Кримінологія» охоплює коло теоретичних і практичних проблем, які існують під час дослідження злочинності, її кількісних та якісних характеристик, детермінант злочинності, кримінологічної характеристики особи злочинця, шляхів попередження та кримінологічних характеристик окремих видів кримінальних правопорушень.

Навчальна дисципліна «Кримінологія» пропонується як вибіркова для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, які навчаються за спеціальністю 014 «Середня освіта (Історія)», галузь знань 01 Освіта/Педагогіка. Передумовами для вивчення цієї дисципліни є знання, навички й уміння, отримані студентами в межах дисциплін циклу загальної та професійної підготовки (зокрема, «Кримінальне право», «Цивільне право», «Трудове право та ін.).

Метою навчальної дисципліни є навчання студентів практичним навичкам здійснення запобігання злочинам, а також оволодіння конкретними способами і прийомами виявлення та усунення причин і умов, що сприяють вчиненню кримінальних правопорушень.

Завданнями навчальної дисципліни є:

– оволодіння студентам знанням про предмет кримінології (злочинність як негативно соціальне явище; причини і умови злочинності; характеристика осіб, які вчиняють злочини; система профілактики злочинності; засади діяльності державних органів та громадськості з профілактики конкретних кримінальних правопорушень), завдання, методологію, місце у системі наукового пізнання;

– вироблення у студентів практичних вмінь та навичок аналізу та оцінки даних про кримінальні правопорушення (злочинності), прогнозування злочинності та індивідуальної злочинної поведінки, організації та здійснення профілактичної діяльності, використання сучасних методів для реалізації цих завдань;

– виховання у студентів почуття непримиренності до проявів такого соціального зла, як злочинність, рішучості активно протистояти конкретним злочинним проявам, відстоювати принципи соціальної справедливості, захищати людину і суспільство від злочинців.

Досягнення поставлених завдань дозволить сформувати у студентів систему знань із чинного законодавства України про кримінологію, отримати навички у розв'язанні конкретних професійних завдань, навички щодо протидії злочинності, що і є метою цього курсу.

2. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

Студенти повинні сформувати необхідні загальні та професійні компетентності відповідно до вимог освітньої програми:

Шифр згідно ОПП	Компетентності
ЗК 01.	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного)

	суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК 03.	Здатність активно вчитися впродовж життя й оволодівати інноваційними стратегіями навчання.
ЗК 04.	Здатність виявляти ініціативу, підприємливість, генерувати нові ідеї, визначати та розв'язувати проблеми.
ЗК 08.	Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.
ФК 10.	Здатність до абстрактного мислення, пошуку, оброблення, аналізу та синтезу інформації з різних джерел.

Програма побудована за вимогами кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищих навчальних закладах та узгоджена з примірною структурою змісту навчального курсу, рекомендованою Європейською Кредитно-Трансферною Системою (ECTS).

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ
ЗМІСТ КУРСУ
Тематичний план

№	Назва теми	Кількість годин							
		Денна форма				Заочна форма			
		Всього годин	Лекції	Практичні заняття	самостійна	Всього годин	лекції	практична	самостійна
Змістовний модуль 1. Загальна частина кримінального права.									
1	Поняття і система кримінального права. Закон про кримінальну відповідальність та його тлумачення. Поняття, ознаки, склад, класифікація кримінального правопорушення. Кримінальна відповідальність та її підстави.	5	1	1	3	8			8
2	Об'єкт, об'єктивна сторона складу кримінального правопорушення. Суб'єкт, суб'єктивна сторона кримінального правопорушення	6	2	1	3	5	1	1	3
3	Стадії кримінального правопорушення Співучасть у	6	2	1	3	5	1	1	3

	кримінальному правопорушенні. Причетність до кримінального правопорушення.								
4	Повторність, сукупність і рецидив кримінальних правопорушень та кримінально-правова характеристика. Обставини, що виключають злочинність діяння: поняття та види.	7	1	1	5	5	1		4
5	Поняття, ознаки, значення та класифікація покарань. Засади призначення покарань.	6	1	1	4	7			7
Всього за змістовний модуль 1		30	7	5	18	30	3	2	25
Змістовний модуль 2. Особлива частина кримінального права: кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи, проти волі, честі та гідності особи та проти статевої свободи та статевої недоторканості. Кримінальні правопорушення проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина, проти власності.									
6	Кримінально-правова характеристика кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи. Кримінальні правопорушення проти волі, честі та гідності особи. Кримінальні правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості	15	2	1	12	12	1	1	10
7	Кримінально-правова характеристика кримінальних правопорушень проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина. Поняття, види та загальна кримінально-правова характеристика кримінальних правопорушень проти власності.	15	2	1	12	18	1		17
Всього за змістовний модуль 2		30	4	2	24	30	2	1	27

Змістовний модуль 3. Кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності, проти довкілля. Кримінальні правопорушення проти громадської безпеки, проти громадського порядку та моральності. Кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, проти правосуддя. Військові кримінальні правопорушення. Кримінальні правопорушення проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку.

8	Кримінально-правова характеристика кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності. Кримінальні правопорушення проти довкілля	10	1	1	8	10			10
9	Кримінально-правова характеристика і види кримінальних правопорушень проти громадської безпеки. Кримінально-правова характеристика кримінальних правопорушень проти громадського порядку та моральності. Кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.	10	2	1	7	10	1		9
10	Поняття і загальна кримінально-правова характеристика кримінальних правопорушень проти правосуддя. Кримінальні правопорушення проти встановленого порядку несення військової служби (військові кримінальні правопорушення). Кримінальні правопорушення проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку.	10	2	1	7	10		1	9
Всього за змістовний модуль 3		30	5	3	22	30	1	1	28
Разом за курс		90	14	10	66	90	6	4	80

ЗМІСТ КУРСУ

Тематичний план

№	Назва теми	Кількість годин							
		Денна форма				Заочна форма			
		Всього годин	Лекції	Практичні заняття	самостійна	Всього годин	лекції	практична	самостійна
Модуль 1. Загальна частина кримінології									
Змістовний модуль 1. Поняття, предмет та метод кримінології Кримінологічна характеристика злочинності, кримінальних правопорушень. Кількісні та якісні показники кримінальних правопорушень. Кримінологічна характеристика особи, яка вчиняє злочини, кримінальні правопорушення. Віктимологічні аспекти злочинної поведінки									
1	Поняття, предмет та метод кримінології. Кримінологічна характеристика злочинності, кримінальних правопорушень. Кількісні та якісні показники кримінальних правопорушень	14	2	1	11	15	1	1	13
2	Кримінологічна характеристика особи, яка вчиняє злочини, кримінальні правопорушення. Віктимологічні аспекти злочинної поведінки	16	2	2	12	15	1	1	13
Змістовний модуль 2. Детермінанти злочинності (причини та умови, що обумовлюють вчинення злочинів, кримінальних правопорушень). Попередження кримінальних правопорушень: поняття, рівні, суб'єкти. Планування та прогнозування злочинності.									
3	Детермінанти злочинності (причини та умови, що обумовлюють вчинення злочинів, кримінальних правопорушень)	15	2	1	12	15	1	1	13
4	Попередження кримінальних правопорушень: поняття, рівні, суб'єкти. Планування та прогнозування злочинності.	15	2	1	12	15	1	1	13

Всього за модуль 1		60	8	5	47	60	4	4	52
Модуль 2. Особлива частина кримінології									
Змістовний модуль 3. Кримінологічна характеристика окремих видів кримінальних правопорушень									
5	Кримінологічна характеристика насильницьких кримінальних правопорушень. Кримінологічна характеристика домашнього насильства.	7	2	1	4	8	1		7
6	Кримінологічна характеристика попередження корисливих насильницьких корисливих кримінальних правопорушень.	7	2	1	4	7	1		6
7	Кримінологічна характеристика попередження професійної, рецидивної та організованої злочинності	7	1	2	4	8	1		7
8	Кримінологічна характеристика попередження жіночої злочинності та злочинності серед неповнолітніх.	9	1	1	7	7	1		6
Всього за модуль 2		30	6	5	19	30	4	-	26
Разом за курс		90	14	10	66	90	8	4	78

5. Тематика практичних занять.

Змістовний модуль 1.

Тема 1. Поняття, предмет та метод кримінології. Кримінологічна характеристика злочинності, кримінальних правопорушень. Кількісні та якісні показники кримінальних правопорушень

План

1. Поняття кримінології. Предмет кримінології. Структура кримінології.
2. Методи і методологія кримінологічних досліджень. Злочинність як фундаментальна категорія кримінології.
3. Злочинність як правове явище. Злочинність як соціальне-правове явище. Співвідношення злочинності з окремим злочином.
4. Показники злочинності. Рівень злочинності. Коефіцієнт злочинної інтенсивності та злочинної активності.
5. Латентна злочинність. Рівні та види латентності.

Тема 2. Кримінологічна характеристика особи, яка вчиняє злочини, кримінальні правопорушення. Віктимологічні аспекти злочинної поведінки

План

1. Поняття особи злочинця в кримінології та її відмежування від особи, яка вчинила злочин. Механізм формування особи злочинця.
2. Соціальне і біологічне в особі злочинця. Структура особи злочинця.
3. Класифікація осіб, які вчинили злочини. Типологія злочинців.
4. Поняття і предмет кримінологічної віктимології. Функції віктимології. Поняття віктимізації та віктимності особи.
5. Класифікація жертв злочинів.
6. Суїцидальна поведінка особи. Механізм суїцидальної поведінки особи. Сучасні проблеми віктимологічної профілактики в Україні.

Тема 3. Детермінанти злочинності (причини та умови, що обумовлюють вчинення злочинів, кримінальних правопорушень)

План

1. Детермінація злочинності та окремого злочину. Класифікація детермінантів злочинності та їх загальна характеристика.
2. Криміногенні фактори сучасної злочинності в Україні (об'єктивні та суб'єктивні фактори).
3. Поняття та класифікація причин і умов злочинності.
4. Механізм злочинної поведінки. Конкретна життєва ситуація, її види і значення у вчиненні злочину.
5. Роль фонових явищ у детермінації злочинності. Види фонових явищ.

Тема 4. Попередження кримінальних правопорушень: поняття, рівні, суб'єкти. Планування та прогнозування злочинності.

План

1. Поняття і система запобігання злочинності.
2. Об'єкти запобігання злочинності. Суб'єкти запобігання злочинності.
3. Класифікація запобіжних заходів.
4. Поняття, завдання, види кримінологічного прогнозування.
5. Поняття, завдання, види кримінологічного планування.

Тема 5. Кримінологічна характеристика насильницьких кримінальних правопорушень.

План

1. Поняття та кримінологічна характеристика насильницької злочинності. Стан, рівень, структура та динаміка насильницьких злочинів і окремих їхніх видів. Особливості насильницьких злочинів, учинених у співучасті.
2. Характеристика осіб, які вчинили насильницькі злочини.
3. Причини та умови здійснення насильницьких злочинів.
4. Основні напрями попередження насильницької злочинності.
5. Поняття, форми та ознаки домашнього насильства.
6. Кримінологічна характеристика особистості домашнього насильника. Правова основа запобігання домашньому насильству.
7. Заходи запобігання домашньому насильству.

Змістовний модуль 2.

Тема 6. Кримінологічна характеристика і попередження корисливих та насильницьких корисливих кримінальних правопорушень.

План

1. Кримінологічна характеристика кримінальних правопорушень проти власності.
2. Кримінальні правопорушення проти власності корисливого та корисливо-насильницького характеру, їх стан, рівень та динаміка.
3. Характеристика осіб, які вчинюють злочини проти власності громадян, державної та колективної власності.
4. Причини та умови вчинення злочинів проти власності.
5. Шляхи попередження корисливої та насильницько-корисливої злочинності

Тема 7. Кримінологічна характеристика і попередження рецидивної, професійної та організованої злочинності

План

1. Кримінологічне поняття, види та ознаки рецидиву злочинів і рецидивної злочинності.
2. Кримінологічна характеристика особи рецидивістів.
3. Причини та умови рецидивної злочинності.
4. Основні напрями попередження рецидивної злочинності,
5. Поняття та кримінологічна характеристика професійної злочинності. Види професійних злочинців та їх кримінологічна характеристика.
6. Детермінанти та шляхи попередження професійної злочинності.
7. Кримінологічна характеристика організованої злочинності (стан, рівень, структура, динаміка, характер).
8. Особливості кримінологічної характеристики особи співучасників злочину.
9. Причини та умови організованої злочинності.
10. Основні напрями попередження організованої злочинності.

Змістовний модуль 3.

Тема 8. Кримінологічна характеристика і попередження жіночої злочинності та злочинності серед неповнолітніх.

План

1. Поняття, ознаки та особливості жіночої злочинності.
2. Причини та умови жіночої злочинності.
3. Основні напрями запобігання жіночій злочинності.
4. Кримінологічна профілактика жіночої злочинності.

5. Кримінологічна характеристика злочинності неповнолітніх.
6. Особа неповнолітнього злочинця.
7. Причини й умови вчинення злочинів неповнолітніми.
8. Запобігання злочинності неповнолітніх.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення 31.08.20)
2. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07.12.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19> (дата звернення 31.08.20)
3. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: Закон України від 30.06.1993 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3341-12> (дата звернення 31.08.20)
4. Про протидію торгівлі людьми: Закон України від 20.09.2011 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3739-17> (дата звернення 31.08.20)
5. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню): Закон України від 18.12.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-19> (дата звернення 31.08.20)
6. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
7. Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі: Закон України від 01.12.1994 № 264/94- ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/264/94-%D0%B2%D1%80> (дата звернення 31.08.19)
8. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення 31.08.20)
9. Кримінальний процесуальний кодекс України: Кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. URL: www.rada.gov.ua (дата звернення 31.08.20)
10. Кримінально-виконавчий кодекс: Кодекс України від 11.07.2003 р. № 1129-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15> (дата звернення 31.08.20)
11. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19> (дата звернення 31.08.20)

Основна:

1. Кримінологія: підручник / В.В. Голіна, Б.М. Головкін, М.Ю. Валуйська та ін.; за ред. В.В. Голіни, Б.М. Головкіна. Х.: Право, 2014. 440 с.
2. Кримінологія: підручник : практикум / [кол. авт.: Ю. В. Александров та ін.]; НАН України, Київ. ун-т права. Київ : Юрінком Інтер, 2017. 341 с.
3. Кримінологія: підручник / А.М. Бабенко, О.Ю. Бусол, О.М. Костенко та ін.; за заг. ред. Ю.В. Нікітіна, С.Ф. Денисова, Є.Л. Стрельцова. 2-ге вид., перероб. та допов. Харків : Право, 2018. 416 с.
4. Кримінологія. Академічний курс / Кол. авторів; за заг. ред. О.М. Литвинова. К.: Видавничий дім «Кондор», 2018. 538 с.
5. Кримінологія: підручник / заг. ред. І.Г. Богатирьова, В.В. Топчія. Київ: ВД Дакор, 2018. 352 с.

Додаткова:

1. Войціховський А.В. Міжнародне співробітництво в боротьбі з організованою злочинністю. Вісник Харківського Національного університету внутрішніх справ. 2012. Вип. 4. С. 96-104.
2. Джужа А.О. Кримінально-правові та кримінологічні засади запобігання злочинам проти статевої недоторканності дитини: монографія. К.: Національна академія внутрішніх справ,

2013. 193 с. Конституція України: сучасний стан та перспективи розвитку (тема номера). Право України. 2016. №6.
3. Орлов Ю.В. Політико-кримінологічна теорія протидії злочинності: Монографія. Харків: Діса плюс, 2016. 656 с.
4. Лазарєв Д. Організована злочинність та протидія їй як об'єкт міжнародної взаємодії. Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Юридичні науки. 2012. Вип. 90. С. 32-34.
5. Кримінологічна діяльність суб'єктів кримінального судочинства : монографія / [В.Л. Давиденко, О.О. Титаренко, М.Л. Давиденко, О.М. Литвинов; за заг. ред. Л.М. Давиденка]. Харків : Тимченко, 2011. 214 с.
6. Сметаніна Н.В. Наукові підходи до теорії злочинності в сучасній українській кримінології : монографія. Харків: Право, 2016. 192 с.
7. Українська кримінологічна енциклопедія / за заг. ред. В.В. Чернея, В.В. Сокурєнка; упоряд. О.М. Джужа, О.М. Литвинов. Харків-Київ: ХНУВС; НАВС; Кримінол. асоц. України, 2017. 804 с
8. Блага А.Б. Насильство в сім'ї (кримінологічний аналіз і запобігання) : монографія. Харків: ФО-П Макаренко, 2014. 360 с.
9. Методичні рекомендації щодо запобігання та протидії насильству: лист Міністерства освіти і науки України від 18.05.2018 № 1/11-5480. К., 2018. 86 с.

Інформаційні ресурси:

<http://rada.gov.ua> Офіційний портал Верховної Ради України (законодавство)
<https://minjust.gov.ua/ua> Сайт Міністерства юстиції України <http://www.kmu.gov.ua/control/>
Урядовий портал Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України
<http://mvs.gov.ua> Сайт Міністерства внутрішніх справ України
<https://www.npu.gov.ua/> Сайт Національної поліції
<http://www.scourt.gov.ua> Сайт Верховного Суду
<http://reyestr.court.gov.ua> Єдиний державний реєстр судових рішень
<http://dnedkc.centrmia.gov.ua/> Державний науково-дослідний експертно-криміналістичний центр
<http://www.nbuv.gov.ua/> Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
<http://ovu.com.ua/> Офіційний вісник України
<https://www.cuspu.edu.ua/ua/> Сайт ЦДПУ ім. В. Винниченка

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Студент має право:

- вільно висловлювати свої думки усно або письмово, аргументуючи їх знаннями провідних засад основ кримінального права тощо;
- вносити пропозиції щодо формування та реалізації власної освітньої траєкторії; активізації власної самостійної пізнавальної діяльності, форм і методів проведення аудиторних занять;
- відпрацьовувати пропущені заняття в установленому порядку;
- отримати індивідуальні консультації у викладача.

Студент зобов'язаний:

- відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого дирекцією розкладу, запізнення на заняття допускається тільки з поважних причин;
  - брати активну участь у роботі під час аудиторних занять, дотримуватися правил етичної поведінки, поважати думки та права інших студентів і викладача;
  - виконати індивідуальне завдання
  - , підготовка якого є обов'язковою умовою допуску до заліку.
- набрати під час вивчення навчальної дисципліни мінімум 60 балів.

Студент, який не виконав самостійну роботу до заліку не допускається.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Пропущені з поважної причини заняття дозволяється відпрацьовувати впродовж **двох тижнів** після завершення дії поважної причини і при наявності документа-підстави (довідки, розпорядження про індивідуальних графік відвідування тощо).

Політика щодо академічної доброчесності. Студенти керуються нормами «Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти в національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка» (Наказ Ректора № 383 від 27.12.2019 р. зі змінами і доповненнями від 23.12.2020 (<https://drive.google.com/file/d/1YOj2QK3xW-03evO8Tkg1o3ZKUAbBL-VH/view>)). У процесі навчання та при підготовці проєктної заявки забороняються плагіат, фабрикація та фальсифікація результатів, списування, хабарництво.

Політика щодо викладання. Викладання навчальної дисципліни відбувається на засадах студентоцентризму, антропоцентризму, гуманізму, поваги до соціокультурного плюралізму.

10. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ЗА РЕЙТИНГОВОЮ СИСТЕМОЮ

Розподіл балів (денне відділення)

Види контролю	Кількість	Бали	Загальна кількість балів
Робота на лекційному занятті	7	1	7
Робота на практичному занятті	5	10	50
Самостійна робота:	1	23	23
Індивідуальна робота	2	10	20
Залік:			до 100

Розподіл балів (заочне відділення)

Види контролю	Кількість	Бали	Загальна кількість балів
Робота на лекційному занятті	4	10	40
Робота на практичному занятті	2	20	40
Самостійна робота:	1	10	10
Індивідуальна робота	1	10	10
Залік:			до 100